

بسته‌های تشویقی راه بازگشت نقدینگی به بانک

مهدی تقوی
استاد دانشگاه و تحلیلگر اقتصاد

زمانی که سود بانکی حدود ۲۲ درصد بود، بسیاری از مردم سرمایه خود را به طور سپرده وارد بانک کردند. بر این اساس، دولت توانست با استفاده از سرمایه بانک‌ها به بخش اصلی اقتصاد که تولید است، تسهیلات سرمایه در گردش و سرمایه احداث بپردازد. همزمان با این موضوع، تورم تولید و تورم مصرف نیز کاهش یافت. بر این مبنای دولت توانست یکی از مهم‌ترین مشکلات اقتصادی کشور را که با عنوان رکود تورمی شناخته می‌شد، برطرف کند. پس از این موضوع اقتصاد کشور به تورم تک‌رقمی و خروج از رکود رسید. اتفاقی که در آغاز دولت یازدهم یکی از مهم‌ترین دستاوردهای اقتصادی به شمار می‌رفت. با این حال، پس از روی کار آمدن دولت دوازدهم و دستیابی به رشد اقتصادی و صنعتی در چند دوره متوالی، دولت تصور کرد که شرایط اقتصادی کشور به ثبات نسبی در این زمینه رسیده است. بر این اساس تصمیم گرفته شد که مشکلات کنونی در پی آن به وجود آمد. با توجه به کاهش نرخ تورم و بالا بودن سود سپرده بانک‌ها دولت تصمیم گرفت سود سپرده را کاهش دهد تا مردم سرمایه‌های خود را از بانک خارج و به سمت تولید هدایت کنند. دولت سود سپرده را به ۱۵ درصد رساند و مردم سرمایه‌های خود را از بانک‌ها خارج کردند. این در حالی بود که سرمایه مردم برخلاف آنچه دولت تصور می‌کرد به سمت بخش تولید حرکت نکرد. نقدینگی جامعه افزایش یافت و به بیش از ۱۶۰۰ هزار میلیارد تومان رسید. با اینکه دولت در انتظار افزایش رشد سرمایه‌گذاری در بخش خدمات، تولید و اصناف بود، سرمایه مردم به سمت خرید سکه و ارز رفت. در این بین با توجه به کمبود اسکناس ارز در کشور قیمت‌ها افزایش یافت و به نوعی بازار مقابل سیاست‌های اقتصادی دولت ایستاد. اکنون اگر دولت قصد دارد تاثیر سیاست‌های گذشته را بر اقتصاد کشور کاهش دهد، باید دوباره سرمایه مردم به بانک‌ها بازگردد تا بانک‌ها بتوانند از تولید و صنایع حمایت کنند. یکی از بهترین راهکارها برای بازگشت به شرایط گذشته، بسته‌های تشویقی در سرمایه‌گذاری است.

خبر

لجیجاری به سبک «پرپیغم»

دبیر انجمن تولیدکنندگان آب‌های معدنی و آشامیدنی از کاهش ۴۰ درصدی عرضه آب بسته‌بندی به دلیل کمبود بتری خبر داد.

پیمان فروهر درباره کاهش میزان آب‌معدنی و آشامیدنی بسته‌بندی در بازار به اینا گفت: میزان هر کیلوگرم «بت» به ۲۳ هزار تومان رسیده است که نسبت به نرخ ۴۵۰۰ تومانی سال گذشته نزدیک به ۵۰۰ درصد رشد یافته است. همین مسئله موجب شد تا شاهد رشد افسارگسیخته نرخ مواد اولیه بتری باشیم و بازار این مواد به دست دلان و سودجویان افتاد که باعث شده میزان عرضه آب بسته‌بندی در بازار حدود ۴۰ درصد کاهش یابد.

وی همچنین در پاسخ به اینکه گفته می‌شود بتری‌های شیشه‌ای آب بسته‌بندی روانه بازار شده است تا این گونه کمبود بتری پلاستیکی آب بسته‌بندی جبران شود، تصریح کرد: چنین مسئله‌ای امکان‌پذیر نیست، چراکه میزان تولید آب بسته‌بندی شیشه‌ای بسیار پایین است و فقط یک کارخانه در این بخش فعالیت می‌کند و توزیع گسترده‌ای وجود ندارد و فقط ویژه مصرف در برخی رستوران‌ها و کافی‌شاپ‌ها است. علاوه بر این، با توجه به نرخ بالای بتری آب بسته‌بندی شیشه‌ای مردم تمایل چندانی نسبت به خرید نشان نمی‌دهند و اگر هم در برخی واحدهای فروش شاهد توزیع این بتری‌های شیشه‌ای آب هستیم، شاید به این دلیل است که فروشنده‌گان قصد دارند میزان فروش در این زمینه را محک بزنند.

فروهر ادامه داد: به دلیل اینکه چندی پیش مدیرکل دفتر صنایع غذایی، دارویی و بهداشتی در جلسه مشترک با تولیدکنندگان پرپیغم به آنها اعلام کرد که حق ندارند هر کیلو پت را ۷ هزار تومان بخرند و ۲۰ هزار تومان بفروشند، به همین دلیل پرپیغم‌فروشان لججاری کرده‌اند و متأسفانه مواد مورد نیاز تولید بتری را به بازار عرضه نمی‌کنند. از این رو، شاهد کاهش ۴۰ درصدی آب بسته‌بندی در بازار هستیم. وی با بیان اینکه مجتمع تندگویان به اندازه توان خود در حال تولید است، خاطر نشان کرد: متأسفانه به حدی نوسان نرخ مواد اولیه بتری جذاب شده است که به تعداد خریداران بورس اضافه شده و سهم مواد مورد نیاز به تولیدکنندگان کاهش یافته و مشخص نیست که پت عرضه شده به کجا می‌رود و به دست چه کسی می‌رسد.

دبیر انجمن تولیدکنندگان آب‌های معدنی و آشامیدنی در پایان با تأکید بر اینکه کنترل فساد در حوزه مواد اولیه بتری دارای اهمیت است، بیان کرد: باید مواد اولیه بتری به دست جریان واقعی و تولیدکننده اصلی برسد و تنها راهکار پیش‌رو حذف دلان بورسی، راستی‌آزمایی کدهای سایت بهین‌یاب، شناسایی کارخانجات غیرفعال از بورس، کنترل و نظارت شدید نسبت به عملکرد و فروش تولیدکنندگان پرپیغم که بخش زیادی از مواد خود را از بورس تهیه می‌کنند و نیز جلوگیری از صادرات غیرقانونی و غیررسمی پت مهم‌ترین مسائلی است که از سوی مسئولان و نهادهای نظارتی قرار گیرد.

حسین ساسانی

در شرایط کنونی بسیاری از واحدهای تولیدی از تامین ارز و مواد اولیه مورد نیاز خود که وارداتی هستند، نگرانی‌هایی دارند. این نگرانی‌ها در هفته‌های گذشته باعث شده توان تولید در کشور به شدت کاهش یابد

عکس: مهدی کاوه‌ای

کارشناسان دلیل افزایش هزینه‌های تولید و مصرف را بررسی کردند

نگرانی، فصل مشترک تولیدکننده و مصرف‌کننده

تورم و گرانی، دو مقوله مجزا

مواد خوراکی وجود دارد و ویژه روغن نیست. وی با بیان اینکه مواد اولیه روغن، مواد نگهدارنده، طعم‌دهنده‌ها و بسیاری از مواد خوراکی دیگر که در کارخانه‌های صنایع غذایی استفاده می‌شود، وارداتی است، گفت: با توجه به افزایش نرخ ارز بسیاری از کارخانه‌ها امروز نگران تولید خود در آینده هستند. این محصولات اگر پس از تولید در انبارها دپو یا احتکار شود، مشکل چندانی را ایجاد نمی‌کند. عمده این محصولات تاریخ انقضای نزدیک دارند و کارخانه‌ها نمی‌توانند برای مدت طولانی احتکار کنند. با این حال، موضوع دیگری هم مطرح است. اگر نگرانی‌های تولیدکنندگان در تامین ارز برطرف نشود، تولید را متوقف می‌کنند. این موضوع باعث ایجاد بحران مواد غذایی می‌شود. این تحلیلگر صنایع با بیان اینکه دولت نباید مسیر تولید را به سمت توقف در شرایطی که مواد اولیه وجود دارد سوق دهد، افزود: مواد اولیه صنایع غذایی مدت نگهداری بسیار بیشتری نسبت به محصول نهایی دارند. بر این اساس، اگر تکلیف ارز اختصاص یافته به بخش تولید مشخص نشود، ممکن است تولیدکنندگان تولید را متوقف کنند که این موضوع پیامدهای بسیاری دارد. به گفته مرتضوی، تورم تولید اکنون افزایش یافته و مردم هم بسیاری از محصولات را با نرخ بیشتری می‌خرند اما مابه‌التفاوت نرخ جدید و قدیم هزینه‌های تولید را پوشش نمی‌دهد. در شرایطی که هزینه تولید و نرخ محصولات افزایش یافته واسطه‌گران سود می‌برند.

وی با اشاره به اختلاف گرانی و تورم، توضیح داد: مشکلی که اکنون احتمال آن در اقتصاد ایران وجود دارد، تبدیل گرانی به تورم است. در شرایط کنونی کشور هنوز با تورم چندانی روبه‌رو نشده و آنچه احساس می‌شود، گرانی است. اگر دولت نتواند گرانی را کنترل کند، این گرانی به تورم تبدیل می‌شود و درمان آن کار بسیار دشواری است.

سیاست‌های اقتصادی هم در این زمینه در نظر گرفته شود، بازگشت این حجم از نقدینگی به بانک‌ها فعالیت زمان‌بری است. وی با بیان اینکه افزایش تورم تولید در کشور شرایط را دشوارتر خواهد کرد، توضیح داد: مهم‌ترین سیاستی که اکنون دولت می‌تواند در نظر داشته باشد، این است که مانع افزایش تورم تولید در کشور شود. اتفاقی که در ماه گذشته به طور جدی شاهد آن بودیم. ساسانی با اشاره به تاثیر شرایط روانی بر قیمت‌ها، توضیح داد: در بسیاری از حوزه‌ها هنوز افزایش نرخ‌ها تاثیر نداشته اما برخی از تولیدکنندگان قیمت‌ها را افزایش داده‌اند. علاوه بر این، اتفاق دیگری که اکنون رخ می‌دهد این است که مردم محصولات را گران‌تر می‌خرند اما تولیدکننده از این افزایش نرخ سهمی ندارد. عمده سود در شرایط کنونی عاید دلالاتی می‌شود که دست به احتکار زده‌اند.

نژوم مهار قیمت‌ها

محمدرضا مرتضوی، دبیرکل خانه صنعت، معدن و تجارت درباره شرایط تولیدکنندگان در شرایط اقتصادی کنونی به «گسترش صنعت» گفت: به طور عمده این موضوع در مواد غذایی باید بررسی شود. شرایط اقتصادی ایران بیشتر وابسته به شرایط روانی جامعه است. در این زمینه آنچه بیشترین تاثیر را دارد، مواد غذایی است. مرتضوی با اشاره به بحران کمبود شدید روغن مایع خوراکی در سال ۹۰ و ۹۱، توضیح داد: اتفاقی که در آن دوره رخ داد و اکنون نیز پیش‌بینی می‌شود، بحران جایگزینی مواد اولیه است. این موضوع در بسیاری از

بدون شک با مشکلات جدی روبه‌رو می‌شوند. در این کشورها به دلیل اینکه هنوز توسعه به مرحله پایداری و رشد اقتصادی ثابت نرسیده است، اگر تامین مالی واحدهای تولیدی به درستی اجرا نشود، این واحدها توان تولید و رقابت را از دست می‌دهند. در شرایط کنونی بسیاری از واحدهای تولیدی از تامین ارز و مواد اولیه مورد نیاز خود که وارداتی هستند، نگرانی‌هایی دارند. این نگرانی‌ها در هفته‌های گذشته باعث شده توان تولید در کشور به شدت کاهش یابد.

ساسانی با بیان اینکه نگرانی‌های بخش تولید اگر از حد توان آنها بگذرد، تولید متوقف می‌شود، توضیح داد: اکنون هم برخی از واحدهای تولیدی، فعالیت خود را متوقف کرده‌اند تا شرایط آینده شفاف شود. این موضوع هر قدر ادامه پیدا کند، نبود محصولات در بازار بیشتر به چشم می‌آید و این موضوع عامل گرانی می‌شود.

ساسانی با بیان اینکه شاید در شرایطی که بررسی شد بخش تولید بتواند فعالیت‌های خود را ادامه دهد، توضیح داد: این اتفاق در حالی رخ می‌دهد که مردم توان خرید محصولات صنعتی را با نرخ بیشتر داشته باشند. طبیعی است که اگر واحدهای تولیدی نتوانند به منابع مورد نیاز تولید دست یابند نرخ تولید و نرخ تمام‌شده افزایش می‌یابد. بر این اساس، برای حفظ واحدهای صنعتی باید قدرت خرید مردم افزایش یابد.

این کارشناس اقتصاد با اشاره به شرایط کنونی کشور و حجم بالای نقدینگی توضیح داد: دولت نمی‌تواند این حجم نقدینگی را به سرعت به سمت بانک‌ها هدایت کند. حتی اگر بهترین

امیر مهرزاد
industry@sanatnewspaper.com

افزایش هزینه‌های تولید و نرخ محصولات نهایی، موضوعی است که در روزهای گذشته مصرف‌کنندگان را دچار نگرانی‌هایی کرد. با توجه به گرانی در هفته‌های گذشته، برخی از مصرف‌کنندگان به دنبال آن هستند که پیش از افزایش نرخ محصولات مورد نیاز خود را با قیمت‌های کنونی تامین کنند. علاوه بر این، در بخش تولید، تولیدکنندگان نگران هستند که در ادامه کار نتوانند مواد اولیه وارداتی خود را تامین کنند. این موضوع باعث شده برخی از تولیدکنندگان اکنون تولید خود را متوقف کنند تا شرایط تامین ارز و ادامه فعالیت آنها شفاف‌تر شود.

این اتفاق‌ها در حالی رخ می‌دهد که کارشناسان اقتصاد معتقدند هنوز شرایط کشور به رشد تورم نرسیده است. به گفته این کارشناسان، اکنون در مرحله گرانی هستیم و هنوز تورم در بخش تولید و مصرف ایجاد نشده است. کارشناسان معتقدند پیش از تثبیت نرخ در حالت گرانی دولت باید کارخانه‌ها را به چرخه تولید بازگرداند و نگرانی تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان را برطرف کند. در این صورت می‌توان نگران تورم نبود اما اگر این اتفاق‌ها رخ ندهد، گرانی‌ها به تورم تبدیل می‌شود.

شکاف بین تولید و مصرف

حسین ساسانی، کارشناس توسعه پایدار به «گسترش صنعت» گفت: یکی از بزرگ‌ترین زیرساخت‌های تولید در کشورها، در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور تامین منابع مالی است. اگر سیاست‌گذاران اقتصاد در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور در این زمینه نتوانند نیاز بخش تولید را برطرف کنند،

دولت بدهی‌اش را بدهد تا بساط نقدینگی جمع شود

چند وقت اخیر بوده که آثار خود را به صورت جهش‌های تورمی در بازارهای سکه، مسکن و... نشان داده است. از سوی دیگر، پول‌ها در بانک‌ها حبس شده‌اند که با توجه به تورم، انگیزه‌ای برای نگهداری پول در بانک‌ها نیست. عضو سابق هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران تأکید کرد: هر چه حجم نقدینگی افزایش یابد، قدرت خرید پول کاهش می‌یابد و از ارزش پول ملی نیز کاسته می‌شود. با توجه به قیمت‌گذاری‌هایی که شده، ۱۰ تا ۱۲ درصد تورم را شامل شده و بخش تولید را برای تهیه مواد اولیه با مشکل روبه‌رو کرده است.

دوست‌حسینی اظهار کرد: نکته اساسی این است که تولید متضرر شده و انگیزه‌ای برای سرمایه‌گذاری در تولید نیست. زمانی که منابع نقدی در اختیار افرادی باشد که با سفته‌بازی و خرید سکه و ارز، پول‌های خود را در چند ماه دو برابر کرده‌اند، چه انگیزه‌ای برای تولید و خرید سهام شرکت‌های تولیدی وجود دارد؟ اینها همه آثار غیرمستقیم و زاینبار برای بخش تولید و تجارت است. وی تأکید کرد: در شرایط فعلی، کسری بودجه نه از طریق چاپ پول و ایجاد اعتبار، بلکه باید با فروش اموال غیرنقدی که در اختیار دولت است، تامین شود. همچنین، اگر احیاناً سکه و ارزی هم از طرف دولت به فروش می‌رسد، به نرخ واقعی باشد و نقدینگی حاصل از فروش این اموال دوباره به سامانه برگردد تا بازپرداخت بدهی دولت به بانک مرکزی جبران شود. دوست‌حسینی با اشاره به اینکه بخش قابل توجهی از نقدینگی‌ها به دلیل بدهی بانک‌ها و موسسه‌های مالی نیز هست، پیشنهاد کرد که از سوی سازمان برنامه و بودجه مقداری از بدهی‌های بخش خصوصی به بانک‌ها و در ادامه بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی از طریق اوراقی که دولت منتشر می‌کند، تسویه شود و بدهی بخش خصوصی در شرکت‌ها و نهادهای نیمه‌دولتی کاهش یابد.

در پی روند رو به رشد نقدینگی و گرفتاری‌های اقتصادی ناشی از آن، عضو سابق اتاق بازرگانی تهران تأکید دارد که دولت باید در نخستین قدم، با فروش اموال غیرنقدی و حتی سکه و ارزی که در اختیار دارد، بدهی‌های بانکی‌اش را بپردازد و پول حاصل از فروش اموالش را وارد گردش پولی کشور کند. در غیر این صورت، افزایش نقدینگی‌ها آثاری بسیار زاینبارتر به دنبال خواهد داشت. آخرین آمارها حکایت دارد که حجم نقدینگی در پایان سال گذشته تا ۱۶۵۰ هزار میلیارد تومان افزایش یافته و این روند همچنان ادامه دارد. این مسئله باعث حرکت به سمت بازارهای غیرمولد از جمله ارز و سکه شده که در نتیجه آن، التهاب در بازار ارز و تورم در دیگر بخش‌ها به وجود آمده است. از سوی دیگر، دولت حدود ۲۵۰ هزار میلیارد تومان به بانک‌ها بدهکار است که به دلیل پیامدهایی که ایجاد کرده مورد انتقاد کارشناسان است. درباره علت افزایش نقدینگی، دست‌اندرکاران بازار هر یک نظرهای مختلفی دارند و می‌گویند تاکنون الگوهای اقتصادی مناسبی برای جذب آن تعریف نشده است. برخی سودهای کم بانکی و برخی دیگر از مشکلات تولید و خروج سرمایه از بخش صنعت و تولید را علت افزایش نقدینگی‌ها می‌دانند تا جایی که رییس کمیسیون سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی ایران علت افزایش نقدینگی را سیاست‌های بی‌موقع و ارائه ارز تک‌نرخ بدون محدودیت عنوان کرده است. کاظم دوست‌حسینی، عضو سابق هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران نیز در این باره به ایسنا گفت: افزایش نقدینگی به دلیل درآمدی است که دولت در بودجه پیش‌بینی کرده اما محقق نیافته یا هزینه‌هایی که پرداخت شده بیش از مبلغی است که در نظر گرفته شده است. همچنین، کسری‌های پیش‌آمده در بودجه، علت اصلی افزایش نقدینگی‌ها در

نژوم بازاری برای محصولات دانش‌بنیان

کنند که محصولات تولیدی آنها چه تاثیری بر بازار و به طور کلی در جامعه دارد.

وی تصریح کرد: دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با ارائه مشاوره‌ها در زمینه تبدیل ایده به اجرا و عملی کردن ایده‌ها سعی کرده مشکلاتی را که در بازار و همچنین، ایجاد بازارهای نوظهور وجود دارد تا حد قابل قبولی کاهش دهد. علاوه بر این، باید نگاهی هم به چرخه اقتصادی داشته باشیم تا بتوانیم در بخش‌ها و شاخه‌های اقتصادی نیز حضور پررنگ شرکت‌های دانش‌بنیان را فراهم کنیم.

مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌تواند به رشد و توسعه محصولات دانش‌بنیان کمک شایانی کند. مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی وزارت علوم تصریح کرد: برخی از مشکلات مربوط به بازار نیز به خود شرکت‌های تولیدکننده برمی‌گردد. مدیران شرکت‌های فناوری باید با مطالعات اولیه، بازار را آنالیز

مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی امور فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌تواند به رشد و توسعه محصولات دانش‌بنیان کمک شایانی کند. مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی وزارت علوم تصریح کرد: برخی از مشکلات مربوط به بازار نیز به خود شرکت‌های تولیدکننده برمی‌گردد. مدیران شرکت‌های فناوری باید با مطالعات اولیه، بازار را آنالیز

وی افزود: استفاده از مجموعه‌های فعال بازاریابی می‌تواند به رشد و توسعه محصولات دانش‌بنیان کمک شایانی کند. مدیرکل دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی وزارت علوم تصریح کرد: برخی از مشکلات مربوط به بازار نیز به خود شرکت‌های تولیدکننده برمی‌گردد. مدیران شرکت‌های فناوری باید با مطالعات اولیه، بازار را آنالیز